

Posudek vedoucího bakalářské práce

UNIVERZITA KARLOVA Fakulta humanitních studií
Studium humanitní vzdělanosti
Katedra sociální a kulturní antropologie

Eliška Matoušová:

Biřmování jako iniciační rituál v diecézním centru života mládeže

Bakalářská práce Elišky Matoušové je výsledkem relativně dlouhé, jakkoliv nikoliv systematické cesty. Autorka si vyhledala relevantní literaturu, o téma se zajímala, dokonce se domnívám, že práce pro ni samotnou měla určitý formační význam. V rozhovorech se dotýkala otázek víry, k níž hledá svůj vztah. Citlivost a relativní připravenost k tématu však komplikovaly covidové restriktce a nedostatek času. Práce tak má spíše kompilační charakter, díky němuž se ale autorce daří dosáhnout vytčeného cíle. Autorka se věnovala svátosti biřmování jako přechodovému rituálu. Povedlo se jí tak zúžit svůj původní zájem, který se týkal formování morální hodnot křesťanské mládeže. Interdiecézní centrum života mládeže Křižovatka v Příchovicích se díky své tradici, zaměření a právě probíhajícím dvouroční přípravě na biřmování ukázalo jako velmi dobrý terén.

V teoretické části práce se autorka nejprve věnuje rituálům, především přechodovým. Nejedná se přitom jen o povinnou definici, ale autorka z kvalitní literatury vybírá pro rituál signifikantní věci. V návaznosti na Rappaporta uvažuje o rituálu jako o činnosti „zakládající lidství“, věnuje se významu slavnosti pro soudržnost společnost, všímá si synchronizace lidské aktivity, společným rytmům atd. Společně s druhou kapitolou teoretické části, která je věnována biřmování, se tak jedná o velmi povedené představení tématu. Kapitoly o biřmování nejsou obsáhlé, ale jedná se o kvalitní, dobře promyšlenou kompilaci, která čtenáře seznamuje, jaký význam biřmování v katolické církvi má. Autorka zde navíc pracuje i s daty z vlastního pozorování a teoretické koncepce tak naplňuje konkrétní příklady. Účast na přípravách na faře v Příchovicích, tak např. chápe jako oddělení od dětského kolektivu doma ve smyslu odlučovací fáze přechodového rituálu, při výkladu biskupského svěcení zmiňuje tradici psaní dopisů biskupovi a jeho osobní odpovědi, jak je to praktikováno v Křižovatce atd. „Teoretickou“ část práce pokládám za velmi přínosnou, jakkoliv některé motivy, např. vatikánský koncil a proměna liturgie mohly být více rozvinuty.

Metodologická část práce ukazuje na teoretické zvládnutí základních výzkumných dovedností: vhodné zúžení tématu, správná volba strategie výzkumu, výběr vzorku, etické otázky. Na základě metodologické literatury volí např. termín komunikační partneři, který se jí zdá svým charakterem bližší tomu, jak rozhovory a její přijetí

v Příkladickém společenství vypadalo. Pro tvorbu textu se ukázalo vhodné, že rozhovory byly vedeny jak s těmi, kteří se na biřmování připravovali, tak s těmi, kteří již byli biřmováni dříve, a to včetně kněze. Autorka dobře zvládla etické otázky kolem anonymizace. Při představení komunikační partnerů se ale již trochu projevuje, že nakonec byla práce šita horkou jehlou. Kněz Jiří Smolek nevystudoval Pedagogickou fakultu, ale Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Při sběru dat autorka postupovala samostatně, i když zrovna v těchto fázích byla možná vhodná konzultace.

Samotná empirická část dobře popisuje situovanost výzkumníka a čtenáře provádí zajímavou historií a činností Křižovatky, aby se pak věnovala samotné přípravě na biřmování a její reflexi biřmovanci. Text v této části je „bohudík nebo bohužel“ částečně formován dvěma texty současného generálního vikáře pražské arcidiecéze Jana Balíka, který jednak psal o Příkladických diplomku a jednak se věnuje práci s mládeží. Autorka na oba texty správně odkazuje, její práce má přehlednou vlastní strukturu, popis přípravy na biřmování a jeho význam vhodně doplňuje vlastními daty z rozhovorů. Přesto text i v této části působí jako kompilační (v dobrém slova smyslu). Empirická část je slabší i z toho důvodu, že některá data byla využita již v teoretické části. Na vyvážení obou částí už ale nezbývalo před odevzdáním mnoho času.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **velmi dobrou**.

V Kořenově dne 10. srpna 2022

Mgr. Ondřej Skripnik Ph.D.